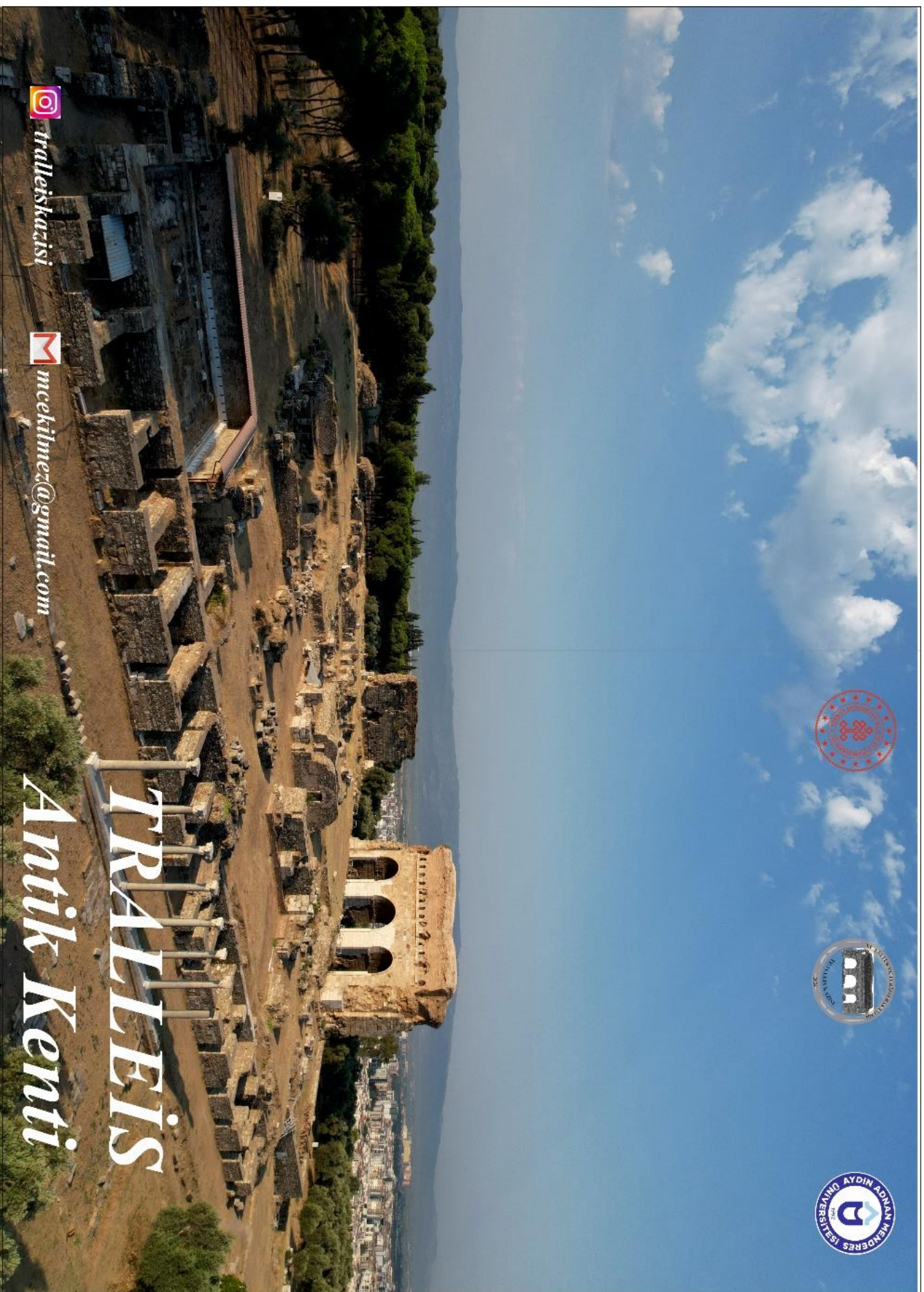

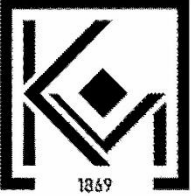
tralleiskazisi

mcektlinez@gmail.com

TRALLEIS

Antik Kenti

	 1849 KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
	 AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ 1992	 1881 T.C. AYDIN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
 T.C. EFELER BELEDİYESİ	 AYDIN MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ 1959	 AYSO AYDIN SANAYİ ODASI - AYDIN CHAMBER OF INDUSTRY
 AYDIN ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ AYESOB 1965	 1904 AYDIN TİCARET ODASI	

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
TRALLEİS KAZI BAŞKANLIĞI

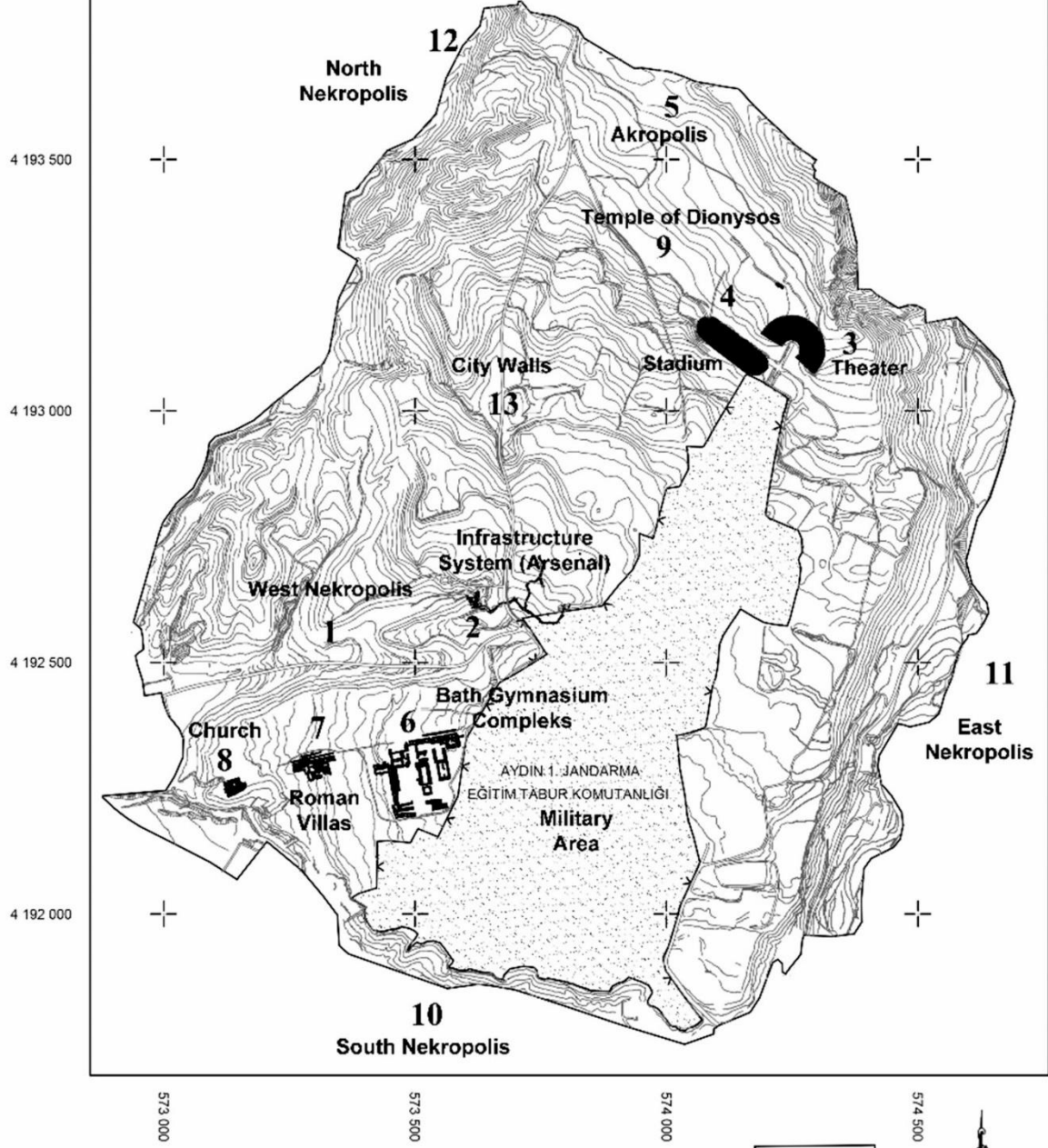

TRALLEİS ANTİK KENTİ

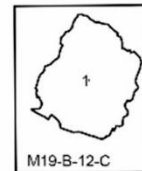
Prof.Dr.Murat ÇEKİLMEZ

AYDIN -2024

TRALLEIS
STATE PLAN WITH TOPOGRAPHY

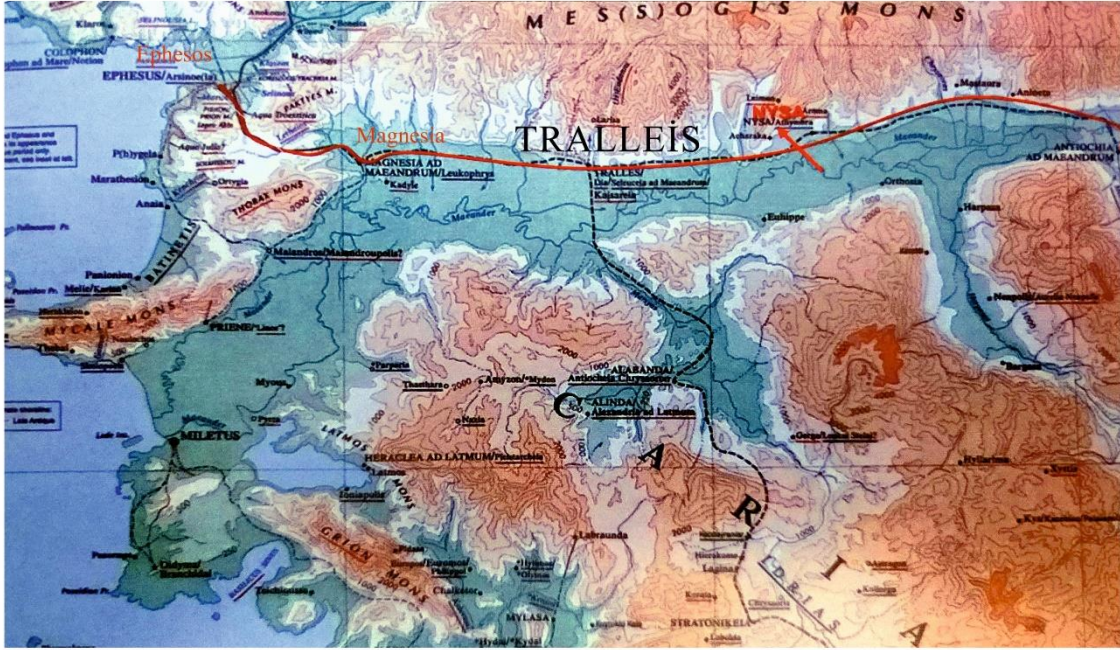
0 125 250 375 500 1/5000

1-Tralleis Antik Kenti

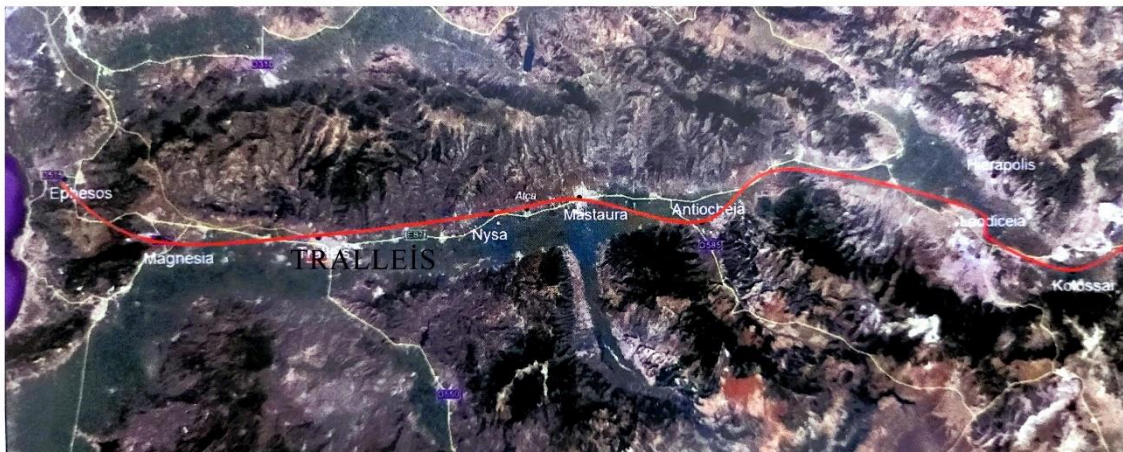

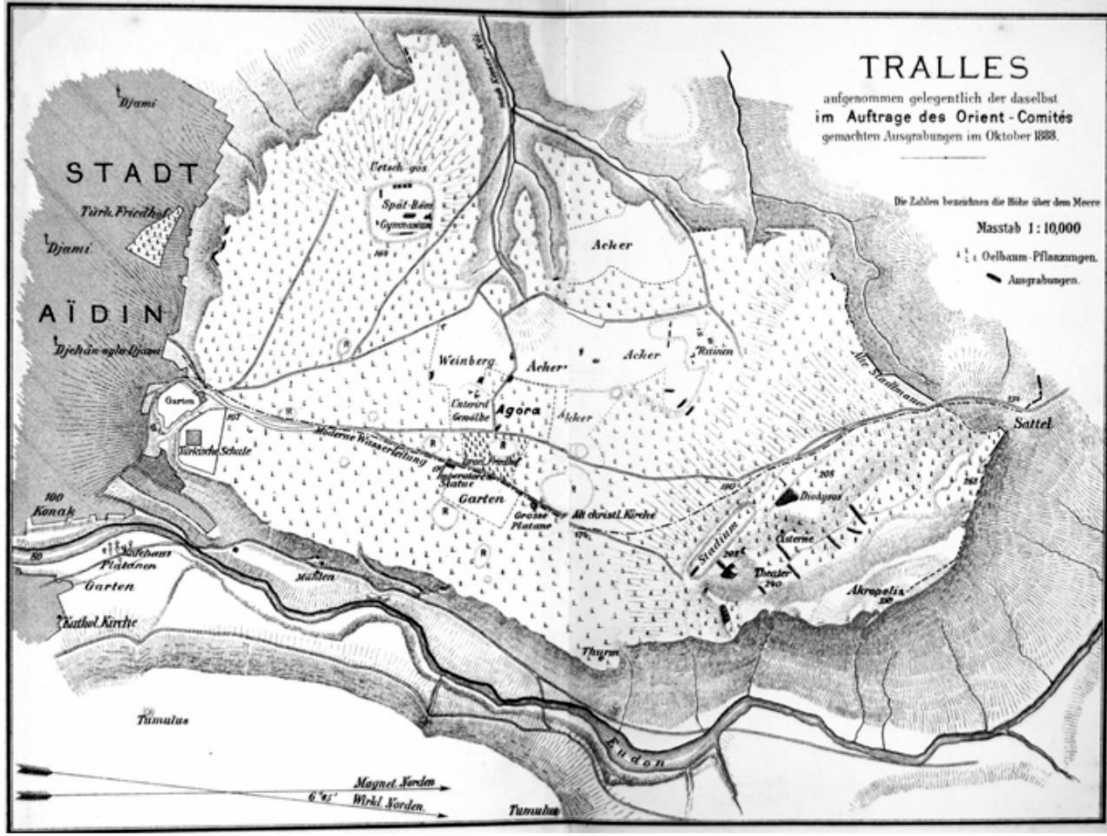
TRALLEİS ANTİK KENTİ

Konum

Aydın ili, Efeler ilçesi, Topyatağı mevkiinde yer alan Tralleis antik kenti, günümüzde Efeler ilçesinin kuzeybatısında yer almaktadır. Maiandros (Büyük Menderes) Nehrinin kuzeyinde, Mesogis Dağlarının eteklerinde, bir tepelik üzerine kurulan Tralleis, Karia Bölgesi'nin Geometrik Dönem'den itibaren yerleşime sahip, Menderes Nehrinin ticaret rotası üzerinde yer alan önemli bir kenttir.

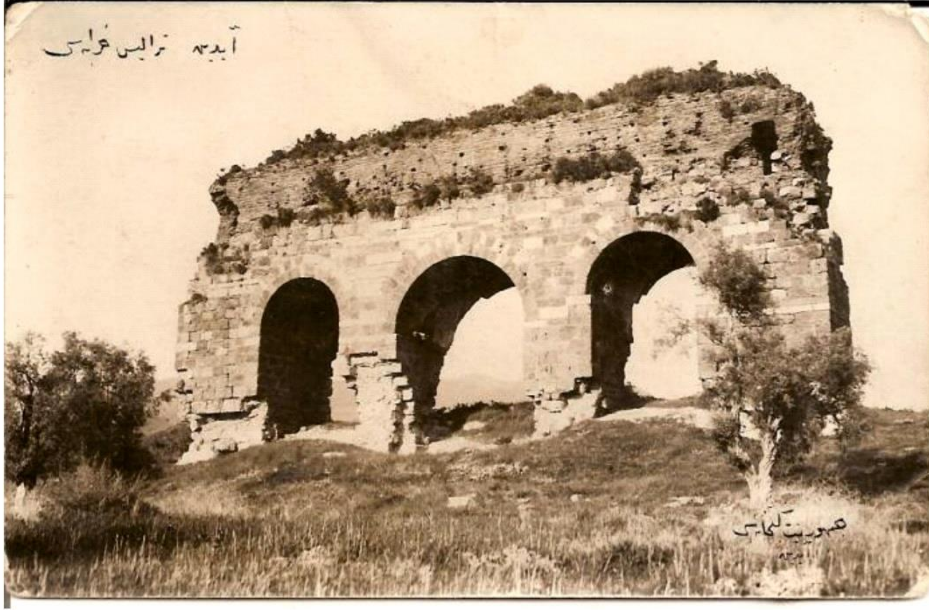

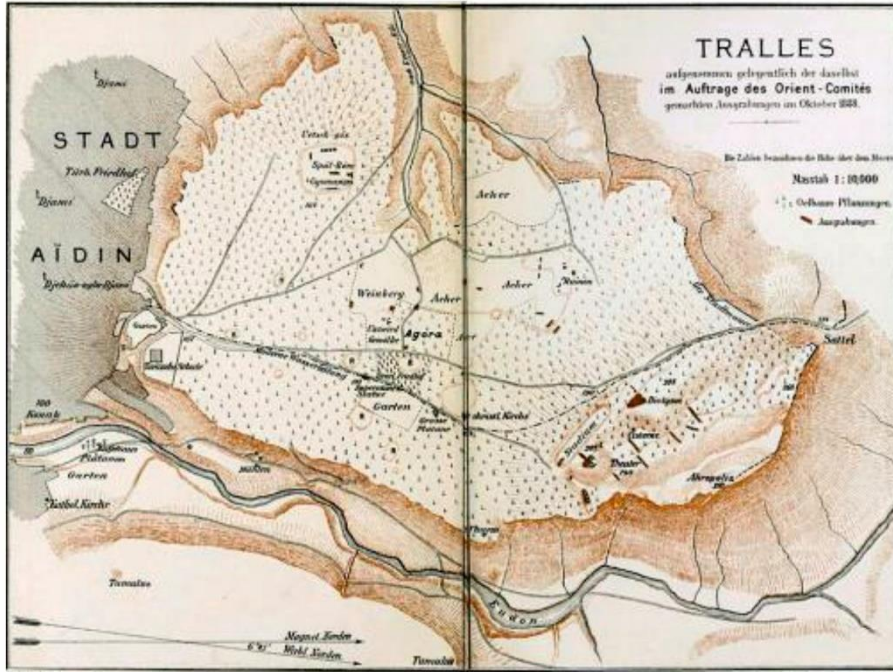
Kazı ve Araştırma Tarihçesi

Tralleis antik kenti hakkındaki ilk bilgiler Anadolu'yu 18. ve 19. yüzyıllarda ziyaret eden batılı gezginler tarafından sağlanmaktadır. 18. yüzyılda Anadolu'yu ilk olarak İngiliz R. Chandler, daha sonraları ise Ch. Fellows ziyaret eder. İngiliz Albay Wiliam M. Leake ise kenti ilk kez bir ören yeri olarak tanımlar. Ch. Fellows Aydın ziyaretinde, kentin yapı malzemelerinin modern yerleşim içerisinde kullanıldığını tespit ederek Üçgözler olarak adlandırılan yapının bir Gymnasium'a ait olabileceğini ileri süren ilk kişi olmuştur. Tralleis hakkındaki en önemli veriler ise, O. Rayet ve A. Thomas tarafından sunulmuştur. Kenti detaylı ele alan araştırmacılar, tiyatro ve stadionu tespit etmiştir. Ayrıca stadionun batısında bir agoranın varlığından bahsetmektedirler. İlk resmi kazılar, 1888 yılında Alman Orient Komitesi üyeleri C. Humann ve W Dörpfeld tarafından başlatılmıştır.

TRALLEİS ANTİK KENTİ

Ch. Fellows Aydın'daki yapıların inşasında Tralleis'ten götürülen antik kent malzemelerinin kullanıldığını anlatır. Fellows ayrıca halk arasında “Üçgözler” şeklinde adlandırılan yapının aslında bir saray ya da gymnasiuma ait olabileceğini ilk söyleyen kişidir. İlk olarak gymnasium, tiyatro ve çevresinde başlayan kazı çalışmalarına daha sonraki haftalarda stadion ve tiyatronun çevresinde devam edilmiştir. 1/10000 ölçeğinde ilk planı çıkarılmıştır.

Tralleis tiyatrosundaki bu taş çıkarma çalışmaları sırasında kentin en güzel heykeltıraşlık eserleri arasında gösterilen Karyatit, Ephebos ve Nymphe heykelleri bulunmuştur. Bu eserlerin İstanbul Arkeoloji Müzesine gönderilmesinin ardından, İstanbul Arkeoloji Müzesi Müdürü Osman Hamdi Bey'in oğlu Edhem Bey durumu incelemek ve kazı yapmak için Tralleis'e gelmiştir.

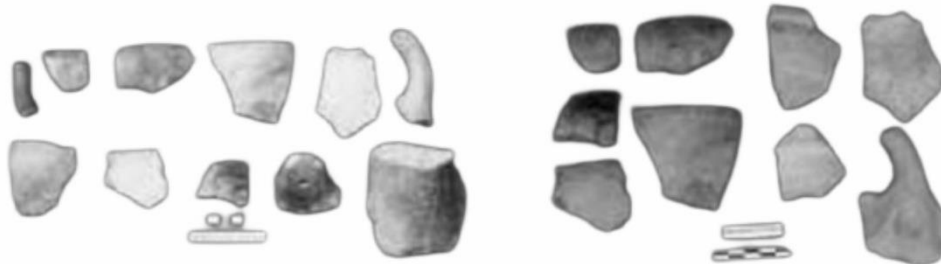

1902 yılı ilkbahar aylarında başlayan kazı çalışmaları üç sezon boyunca devam etmiştir. Gymnasiumun bulunduğu alanda devam eden kazı çalışmalarında ise renkli monolit sütunlar ortaya çıkarılmıştır. I. Dünya Savaşı sonunda Yunanlıların Batı Anadolu'yu işgal ettiği yıllarda Klazomenai'deki kazı çalışmalarına başlayan G. Oikonomos, Batı Anadolu'daki bazı antik kentlerde kazılar yaparken aynı zamanda İzmir Evangelos Okulu'nda bulunan Tralleis heykellerini de yayınlamıştır. Tralleis antik kentinde 1996-2002 yılından itibaren Doç. Dr. Rafet Dinç tarafından başlayan kazı çalışmaları, 2006-2008 yıllarında Prof. Dr. Abdullah Yaylalı, 2012-2017 yıllarında Prof. Dr. Aslı Saraçoğlu, 2017-2021 sezonlarında Prof. Dr. Nurettin Öztürk tarafından yürütülen kazı çalışmaları günümüzde Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Murat Çekilmez tarafından sürdürülmektedir.

Deştepe Höyüğü

Deştepe Höyüğü, Aydın İli Efeler ilçesinde yer almaktadır. Şehir merkezinin 1,5km batısında, denizden 90 m ova seviyesinden ise 10 m yüksektedir. Günümüzde yoğun kentleşme hareketleri sebebiyle kent dokusu içerisinde yer almaktadır. Höyüğün adı ilk kez, S. Lloyd-J. Mellaart'a tarafından Erken Tunç Çağı kültürlerinin yayılımını gösteren bir haritada geçmektedir. Kuzey-güney doğrultusunda uzanan höyük, kuzey-kuzeydoğu yönünde daralan ve dikleşen, güney-güneybatı yönünde ise genişleyen oval bir yapıdır. Gerçekleşen araştırmalarda höyük üzerinden ele geçen seramik buluntuları Kalkolitik Çağ'dan, Erken ve Orta Tunç Çağlarına süregelen bir gelişimi göstermektedir. Höyüğün güney ve güneydoğusunda ise yüzeyden ele geçen seramik buluntularına göre, yerleşim sürecinin İÖ 2. bine uzandığı tespit edilmiştir. Gerçekleşen yüzey araştırmalarında, Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde de yerleşim gördüğüne dair mimari yapı kalıntıları ve buluntular ele geçmiştir. Höyük, Büyük Menderes ovasında oluşan doğal bir yol üzerinde yer almakta, bu sebeple Batı Anadolu'nun iç kesimleri ve Ege dünyasıyla bağlantı kurabilecek konumuyla dikkati çekmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda höyüğün Tralleis'in erken yerleşimi olabileceği düşünülmektedir.

TRALLEİS ANTİK KENTİ

Kısıtlı çalışmalarla hakkında bilgi edinilen höyük, Şükrü Tül tarafından 1980 yılında lisans tezi kapsamında incelenmiştir. 1993 yılında Rafet Dinç höyük üzerinde araştırmalar yaparak höyüğün son kullanım evresiyle günümüzdeki Tralleis kenti arasında 700 yıllık bir haitus tespit etmiştir. 1995 yılında Engin Akdeniz Büyük Menderes Havzası çalışmalarında Deştepe Höyüğü hakkında bilgiler sunmuştur. Son olarak Sevinç Günel tarafından Aydın ve Muğla illerinde yapılan yüzey araştırmalarının sonuçlarında Deştepe Höyüğü'nden ele geçen seramikleri değerlendirmiştir. Günümüzde ise höyükte herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

TRALLEİS ANTİK KENTİ

Hamam - Gymnasium Yapı Kompleksi

Tralleis antik kentinin güneybatısında yaklaşık 200x200 metre ölçülerinde büyük boyutlu bir Hamam - Gymnasium Kompleksi yer almaktadır. Hellenistik Dönem'den itibaren Tralleis Gymnasiumu'nun varlığı bilinmektedir. Hellenistik gymnasiumun İÖ. 26 yılındaki depremle yıkılmış olduğu, Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait Hamam-Gymnasium kompleksinin ise Augustus'un destekleriyle yeniden yapılmaya başlanmış olduğu bilinmektedir. Büyük İmparatorluk Tipi'ndeki yapının en yakın benzerleri Ephesos Vedius Gymnasium'u ve Sardeis Hamam-Gymnasion yapısıdır. İS 2. yüzyılda planı oluşmaya başlayan yapı, dörtgen ve kendi içerisinde simetrik planlıdır. Bu alanda sürdürülen kazı çalışmaları esnasında devşirme olarak kullanıldığı görülen mermer kabartma parçalarının, hamam-gymnasium kompleksine ait olduğu ve kompleksin daha erken döneme kabartmalı salon rölyefleri süslenmiş olduğu düşünülmektedir.

TRALLEİS ANTİK KENTİ

Yapıya kuzey doğusundaki bir proylon ile ulaşılmaktadır. Doğu – batı doğrultulu olan yapıda caldarium ve palaestra bölümü aynı eksende birleşmektedir. Tabanı toprak olan büyük boyutlu ve dörtgen planlı bir palaestranın, dört yönünün revaklarla çevrili olduğu düşünülmektedir. Propylon'un batısında ise altmış beş kişilik olduğu tespit edilen peristyl planlı bir latrina yer almaktadır. Palaestranın batısında ve kompleksin merkezinde mermer sütunlarla çevrili bir İmparatorluk Salonu (marmorsaal/kaisersaal) tespit edilmiştir. İmparatorluk salonunun batısında ve kompleksin merkezinde ise frigidarium içerisinde Basilicae Thermanum olarak adlandırılan uzun ve dikdörtgen planlı salonlar yer alır. Bu salonların içerisinde koridorlar, geçiş mekânları ile birlikte dersane ve soyunma odaları da bulunmaktadır. İmparatorluk salonu ile aynı eksen üzerinde büyük boyutlu ve köşeleri apsidal planlı bir soğuk su yüzme havuzu – natatio tespit edilmiştir. Natatio bölümünün batısında ise caldarium ve tepidarium bölümleri yer almaktadır ancak bu alanlarda kazı çalışması gerçekleştirilmemiştir.

Hamam gymnasium kompleksinin batısında dükkânlarla birlikte ter atmak için laconicum adlı kuru buhar odalarında veya yağlı masaj için özel ılık odalar olarak adlandırılan aleipterion, dstrictarium ve unctorium gibi mekânların olduğu düşünülmektedir. Yapı Bizans Dönemi'nde genişletilmiş, 200x200 m ölçülerine ulaşmıştır. Yapının Geç Antik Çağ'da hamam-gymnasium işlevini kaybederek üretimle ilişkili bir işleve sahip olduğu anlaşılmıştır.

Basilicae Thermanum

Tralleis Hamam hamam gymnasium kompleksi içerisinde yer alan basilicae thermanum alanında salonlar ve bunlara ait odalar ortaya çıkarılmıştır. Salonların inşasında taşıyıcı payeler kullanılmış ve bu payelerin arasında odalar yer almaktadır. Odaların duvarları sıvayla kaplıdır ve odaları salondan ayıran duvarlar da tuğla malzeme kullanılarak örülmüştür. Salonun zemini, boylu boyunca ince mermer plakalarla kaplıdır. Bunun yanında az miktarda da olsa dağınık durumda renkli, küçük mozaik parçaları ele geçmiştir. Büyük boyutlu salonun iç kısmında süsleme amacıyla kullanılmış taşıyıcı özelliği bulunmayan Korinth düzeninde plaster kaplama parçaları ortaya çıkarılmıştır. Bu kazılar sırasında Geç Antik Çağ'a tarihlenen kâseler, tek kulplu silindirik gövdeli oinokhoe ve lekythos benzeri kaplar, mutfak kapları, terrasilatta formlu eserler sağlam ve kırık parçalar halinde bulunmuştur.

Sütunlu Cadde - Decumanus Maximus

Tralleis antik kentinde bulunan Sütunlu Cadde (decumanus maximus), Hamam-Gymnasium yapısının ve Geç Roma İmparatorluk- Erken Bizans Dönemi dükkân kompleksinin kuzeyinde yer alan doğu-batı doğrultulu bir ana caddedir. İÖ 26 yılında gerçekleşen büyük bir deprem sonrasında İmparator Augustus tarafından Tralleis'e destek verilmiş ve Hamam-Gymnasium yapısıyla çevresinde çeşitli imar faaliyetleri gerçekleşmiştir. Sütunlu Cadde'nin de bu evrede yapılmaya başlandığı düşünülmektedir. Günümüzde görülebilen sütunlar ve taş döşemeleri, kompozit düzendeki sütun başlıkları ve Attik-Ion kaidesi stil özellikleriyle İS. 2. yüzyıla tarihlenmektedir. Bu evredeki imar faaliyetleri, İmparator Hadrianus'un kenti ziyaretinin akabinde yaptığı maddi yardımla birlikte başlamışsa da yapının stil özellikleri İmparator Antonius Pius dönemini yansıtmaktadır. Sütunlu Cadde propylonundan kentin batısında yer alan Kilise yapısına kadarki kazılarda yer yer açığa çıkarılan caddenin, 13 m genişliğinde, 436 m uzunluğunda olduğu tespit edilmiştir. 2022 yılı itibarıyla yapılan kazı çalışmalarında caddenin doğudan başlanarak batı yönlü takibi yapılmakta olup kuzeyinde de Kuzey Dükkanlar sektöründe olduğu gibi özellikle cam üretimiyle ilişkili olabilecek mekânlar tespit edilmiştir. Bunlar arasında harçlı bir sarnıca rastlanmış ve caddenin bu kısmındaki dükkânlarda ticareti kanıtlayan önemli seramik bulgular sunmuştur. Kazı çalışmaları 2024 yılında batı yöndeki atölye ve cadde ilişkisini saptamak üzere devam etmektedir.

Hamam - Gymnasium Kuzey, Batı ve Güney Dükkânları

Tralleis antik kentinde yer alan dükkânlar kuzey, güney ve batı dükkânlar olarak üç sektörde yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda Geç Roma İmparatorluk - Erken Bizans Dönemi'nde caddenin kuzey yönünde portikolu dükkânlar yer aldığı anlaşılmıştır. Dükkânlarının yer alan kanalizasyon sisteminin caddeye bağlandığı ve caddenin en azından dükkânlarla paralel bir kullanım evresi olduğu kanıtlanmıştır. Kuzey dükkânlardan ele geçen seramik, cam, kemik ve heykel parçalarına ait buluntular, sütunlu caddenin karşı aksında tespit edilen seramik ile metal atölyeleri ve İS 1 – 5. yüzyıla kadar kullanım gören ve seramik çöplüğü olarak da kullanılmış bir sarnıcın tespiti, sütunlu caddenin her iki kenarında da dükkân/atölyelerin yer aldığı ve yaklaşık beş yüzyıl boyunca kentin üretim ve ticaret faaliyetlerinde önemli bir rol oynadığı anlaşılmıştır.

Batı Dükkânları sektörü, Hamam - Gymnasium yapısının batı kısmında kuzey-güney doğrultulu olarak sıralanan on adet dörtgen planlı mekândan oluşmakta olup 80 m uzunluğunda bir alana yayılım göstermektedir. Bu sektörde yer alan bir dükkânın Erken Bizans Dönemi'nde Hamam-Gymnasium kompleksine dâhil edilen bir depo yapısı olduğu tespit edilmiştir. İS. 4. yüzyıla tarihlenen dükkânın hemen önünde doğu-batı yönlü, 25,50 x 14 m boyutlarında bir mozaik tespit edilmiştir. Ayrıca mozağin üzerinde çok sayıda kandil buluntusu da ele geçmiştir. Buluntular, salonun kullanımının İS. 5. yüzyıl olduğunu göstermektedir.

Batı dükkânlar sektöründe tespit edilen diğer bir dükkânda ise aydınlatma amaçlı nişler ve havalandırma künklerinin varlığına ek olarak yoğun miktarda maltızın bu alanda ele geçmesi, yapının maltız üretimiyle ilişkilendirilmesini sağlamıştır. Çalışmalar sonucu batı dükkânların, hem üretimin hem de depolamanın yapıldığı ve birbirleriyle kemerle bağlanan bir kompleks olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca kompleksin çeşitli tabakalarında iğneler, pişmiş toprak ağırlık/ağırsaklarla figürinlerin ele geçmesi, yapının çeşitli dönemlerde farklı ürünlerin ticareti ve üretimi için kullanıldığını göstermektedir. Buna ek olarak rampaların kapatılması, dükkânların birleştirilmesi ve geçişlere duvarların örülmesiyle birlikte Batı Dükkânlar sektörü, Geç Antik Çağda farklı amaçlarla da kullanım görmüştür.

Hamam gymnasium kompleksinin güney kısmında üzeri tonozla örtülü bir portikonun olduğu anlaşılmıştır. Portikonun güneyinde ise Geç Antik Çağ'a kadar kullanılan kompleksin güney dükkânları korunmuştur. Bu dükkânlarda yapılan kazılarda, özellikle Roma İmparatorluk Dönemi'nde komplekste kullanılan mimari parçaların daha sonraki evrede devşirme olarak kullanıldıkları saptanmıştır. Özellikle dükkânlarda taban olarak kullanılan mermer parçalarının daha erken döneme ait kabartmalı salon rölyefleri olduğu anlaşılmıştır. Aynı alanda daha sonraki evrelerde kullanılan çok sayıda üst üste yapılmış künk sıraları tespit edilmiştir. Kompleksin güneyinde yapılan kazı çalışmalarında, taşıyıcı olarak kullanılan payenin çevresinde küçük bir şapel ve etrafında çok sayıda mezara rastlanmıştır. Elde edilen verilere göre şapelin çevresinin bir dönem kutsal kabul edildiğinden mezarlık alanı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır.

Roma Villaları

Roma Villaları Hamam – Gymnasium kompleksinin 150 metre batısında yer almaktadır. Doğu-batı doğrultulu caddenin güneyinde, doğudan batıya doğru iki sokak arasında üç ayrı Insula saptanmıştır. Insula B içinde yer alan konutun yan yana dizilmiş çok odalı, mozaik salonlu, peristyl avlulu, apsisli salonu ve küçük nişlerle süslenmiş su havuzuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Mekân Geç Roma Dönemi'ne tarihlenmektedir.

Konut alanı içerisinde, birbirinden bağımsız farklı yapılar da açığa çıkarılmış ve bu konutların ana caddeye açılan bir sokakla kesildiği görülmüştür. Bu sokağın batı yönünde ortaya çıkarılan küçük bir mekânın konut tuvaleti (Lutron) olduğu düşünülmektedir.

Roma Villalarında yürütülen kazı çalışmalarında birbirine bitişik durumda bulunan 3 farklı mekânda yürütülen çalışmalarda ise tespit edilen, zeminine dökülmüş krem ve kırmızı renkte sıva kalıntıları mekân duvarlarının freskolar ile süslenmiş olduğu göstermektedir. Konut alanındaki buluntular ışığında bu alanın Hellenistik Dönem'den Bizans Dönemi'ne kadar kullanıldığını söylemek mümkündür.

Konutun doğusunda, güneydeki küçük koridora açılan yan yana sıralanmış mekânlar ise mozaikli salona açılmaktadır. Mozaik döşemeli avlu ile odaların birleştiği alanda ele geçen bir çocuk heykelinin bulunmuş olması villanın aynı zamanda mermer heykellerle de süslenmiş olduğunu göstermektedir.

Kilise

Kilise, Aydın İli, Kemer mahallesi ile Gymnasium-Hamam kompleksi arasında sur duvarına bitişik, Aydın kentine hâkim bir alanda bulunmaktadır. Kazı çalışmaları sonrasında iki farklı döneme ait iki yapının üst üste inşa edildiği tespit edilmiştir. Kilise yapısının ortasından geçen ilk yapının olasılıkla MS 3. veya 4. yüzyıla ait bir Geç Roma Villası olduğu düşünülmektedir. Kilisenin bema bölümünde yer alan duvarın kuzey yönünde iç kısımda ilk yapıya ait duvar resimlerinden kalıntılar tespit edilmiştir. Kilise, Orta Bizans Dönemi'nde (843-1204) inşa edilmiş olan kiliselerde yaygın görülen bir plan tipi olan haç plan tipindedir.

Yapının doğusunda dışa çıkıntılı apsis kısmı yer almaktadır. Tek apsisli kilisenin kuzey ve güneyinde pastophorion hücreleri bulunmaktadır. Apsisin kuzeyinde yer alan diakonikon odası, kilise planının haç kolunu takip edecek şekilde dirsek yaparak nartekse kadar ilerlemektedir. Aynı şekilde apsinin güneyinde yer alan apsisli prothesis hücresi de kilisenin güney haç kolunu yarıya kadar takip etmektedir. Kilisenin orta nefinde ise vaftiz teknesi yer almaktadır. Yapının batısında narteks bölümü tanımlanmıştır. Kilisenin kuzey haç kolu içerisinde farklı bir döneme ait yuvarlak formdaki işliğin yarısı kazı çalışmaları sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Kilisenin güneyinde yapının su ihtiyacını karşılamak amacıyla inşa edilmiş büyük bir sarnıç ortaya çıkarılmıştır.

Akropolis

Tralleis Akropol'ü ile ilgili yapılan çalışmalar ilk olarak 1888 yılında Orient Komitesi adına C. Humann ve W. Doerpfeld tarafından kentin kuzeyinde yer alan Messogis Dağı üzerinde kentin akropolünün belirlenmesi ile başlamıştır. Yapılan çalışmalar ele geçen kireçtaşı bir blok üzerindeki Karca yazıt dikkat çekicidir. 1988 yılında akropolis ve çevresinde gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında beşik tonozlu birbirine bağlı odalardan oluşan bir yapı ve Beylikler, Bizans ve Roma kültürlerinden çeşitli kullanım kabı parçalarının tespiti yapılmıştır.

Tiyatro

Tralleis antik kentindeki tiyatro, Messogis (Kestane) Dağı'nın yamacında, güneybatıda bulunan ovaya bakmaktadır. Günümüzde Aydın İl Jandarma Komutanlığı sınırlarının hemen dışında kaldığından her hangi bir arkeolojik çalışma gerçekleştirilememektedir. Yapı hakkındaki bilgilerimizi antik yazarlar ve 19. yüzyılda yapılan çalışmalardan elde etmekteyiz.

İÖ 1. yüzyılda yaşamış olan mimar ve mühendis Vitruvius, Tralleis Tiyatrosu'nun küçük boyutlu olduğunu, sahnesinin boyandığını söylemekte, sahnenin süslemesinde sütun, kentaur heykelleri ve aslan başlarıyla süslenmiş olan kornişler kullanıldığını aktarmaktadır. 18. yüzyılda kente gelen gezginler Tralleis'e antik kentinde bulunan tiyatroyu tespit etmiştir. 1888 yılında Alman Orient Komitesi tarafından gerçekleştirilen kazılarda ise sonucunda tiyatronun taban planı çizilmiştir.

Bu bilgilere göre Tralleis antik kenti tiyatrosunun çapı yaklaşık 148 metredir. Yarım daire formunu biraz aşan caveadan oluşmaktadır. Cavea iki geniş diazoma ile üç katmana bölünmüştür. Caveanın ortasında, orkestra yakınında yetkililer için pulvinar yer almaktadır. Summa caveanın altından üst diazomaya kadar uzanan iki adet radyal tonozlu koridor bulunmaktadır. Mermer plakalarla kaplı olduğu tespit edilen orkestra en alt sıradaki koltuklara kadar 28,92 m uzunluğundadır. Geç dönemde sahnenin önüne Caveanın kenarlarına kadar uzanan kalın duvar inşa edilmiştir. Bu duvarlar kolymbethra (su oyunları) için yapılmıştır. Tiyatro da bir yeraltı geçidi olan "Charonian geçidi" olarak adlandırılan geçit bulunmuştur. Geçit yaklaşık 0,60 metre genişliğindedir. Yer seviyesinin 2,10 metre altındadır. Tiyatronun destek duvarları olan Analemmatanın ise sadece temelleri keşfedilmiştir. Hellenistik Dönem'de yapılan Tralleis tiyatrosu ve Roma İmparatorluk Dönemi'nde yenilenmiştir. Yapılan yenilemelere rağmen tiyatronun Hellenistik Dönem özellikleri korunmuştur.

Stadion

Messogis (Kestane) Dağı'nın yamacında, güneybatıda bulunan ovaya bakan tiyatronun hemen yakınında Tralleis stadionu yer almaktadır. Tralleis Stadionu'nun benzer kent planlarındaki örnekler gibi köşelerinin yuvarlak hatlı olduğunu aktarılmaktadır. Tiyatronun hemen yakınında bulunması tiyatroya bağlı stadionlar arasında sayılmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle Tralleis Stadium'u, Menderes Magnesia'sı, Laodikeia, Aphrodisias ve Pergamon stadiümlarıyla karşılaştırılır. 1888 yılında Alman Orient Komitesi tarafından kısa süreli yapılan çalışmalarda stadiümun altmış metre batısında Dionysos başı olduğu düşünülen heykel parçası ele geçmiştir. Günümüzde Aydın İl Jandarma Komutanlığı sınırlarının hemen dışında kalması çalışmaların azlığına neden olduğundan yapı hakkında elimizdeki veriler sınırlıdır.

ARSENAL – ALT YAPI SİSTEMİ

Tralleis Hamam- Gymnasium Kompleksi'nin 300 m. doğusunda, Tralleis-Efes (Doğu-Batı Yolu) yoluna açılan bir vadinin kuzey yamacına yapılmıştır. Üç katlı yapının birinci katı Hellenistik dönemde yapılmış, sonraki dönemlerde ikinci ve üçüncü katlar da eklenerek yapı anıtsal boyutlar kazandığı düşünülmektedir. Bu üç katlı doğu yönünde, iki katlı, geniş kemerlidir ve nişlerle güçlendirilmiştir. Tünellerle şehrin önemli merkezlerine bağlanmıştır. Anakayanın oyulmasıyla sağlanan bu tüneller sistemi, tavan üzerindeki yükü hafifletmek amacıyla sürekli kıvrımlar yaparak devam etmektedir. Tamamen statik hesaplara dayanarak yapılan bu yapı, piramidal formda oyularak tavadaki yük yanlara kaydırılmıştır. Doğal yapının zayıf olduğu yerlerde duvarlar örülerek yapı güçlendirilmiştir. Tünel yükseklikleri ihtiyaca göre belirlenmiş olup; bazı yerlerde 9 m., bazı yerlerde 4 m. olarak değişmektedir. Bu tünellerde belirti aralıklarda kapılar ve hava sirkülasyonunun sağlanması için belirli aralıklarla havalandırma bacaları açılmıştır. Bazı kısımlarda iki katlı olan sistem içinde gerçekleşen kazı çalışmalarında ağırlıklı olarak metal, kemik, cam işleyen atölyelerin atıkları ve doğal yollarla (akıntı) kanal içerisine dolan dolgu toprak içerisinden çeşitli kültür varlıkları tespit edilmiştir.

Tralleis Nekropolleri

Tralleis antik kenti nekropolleri konum olarak kentin topografik yapısı ile uyum içinde olacak şekilde konumlandırılmıştır. Kentin güney ve batı yamaçları ile kentin kuzeyi ve doğusu nekropol alanı olarak kullanılmıştır. Güney Nekropolü kentin hemen aşağısında, sur dışında, ovaya bakan yamaçta yer almaktadır. Batı Nekropolü ise küçük vadiler şeklinde girintili çıkıntılı bir topografya sergileyen alanda bulunmaktadır. Kuzey Nekropolü Akropol alanı ise kentin kuzey tarafında, Doğu Nekropolü ise Kepez düzleminin batısında, Tabakhane Deresine bakan yüzde yer almaktadır.

TRALLEİS ANTİK KENTİ

Batı nekropol alanında sürdürülen çalışmalarda iki katlı ve iki odalı dromoslu oda mezar, taş sanduka, situla, amphora, urne, çatı kiremitli, basit toprak, pithos ve platform olmak üzere toplam dokuz farklı tipte mezar tespit edilmiştir. Çalışmalar sonucunda Tralleis batı nekropolünün en erken kullanımının İÖ 4. yüzyılda başladığı, Hellenistik Dönem'den, Roma İmparatorluk Dönemi'nin sonuna kadar ki süreçte farklı mimari özellikler gösteren pek çok mezar inşa edilerek gömü yapıldığı tespit edilmiştir.

Güney nekropol alanından çalışmalarda tespit edilen mezarların urne, pişmiş toprak ya da mermer lahit ve farklı mimariyi yansıtan oda mezar tipinde olduğu görülmüştür. Tralleis Güney Nekropolü'nde bugüne kadar açığa çıkarılan mezarlar içinde en yaygın olanının ise konglomera içine açılan oda mezarlar olduğu görülmüştür. Tralleis Güney Nekropolü'nde Aydın Arkeoloji Müzesi tarafından yapılan kurtarma kazıları sonucu ortaya çıkan oda mezarların, Hellenistik ve Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait olduğu ve bazı örneklerin küçük ekleme ve değişikliklerle Bizans Dönemi'nde de kullanıldığı tespit edilmiştir. Güney nekropol çalışmalarında ele geçen ve Tralleis üretimi olduğu tespit edilen terrakotta figürinler en yoğun buluntu grubunu oluşturmaktadır.

Daha az bilinen kuzey ve doğu nekropollerde yapılan çalışmalar kısıtlı olmakla birlikte kuzey nekropol sınırlarında gerçekleşen bir çalışmada açığa çıkartılan bir mezar odasının, Menderes Vadisi'nde bilinen beşik tonozlu mezar geleneğini yansıttığı tespit edilmiştir. Ölü hediyesi olarak bırakılmış kandillerin form özellikleri, bu mezar odasının İÖ 1. yüzyıldan, İS 2. yüzyılın ortalarına kadar kullanıldığını göstermiştir. Tralleis'in Doğu Nekropolü sınırları içerisinde herhangi bir çalışma gerçekleştirilmemiştir.

Dipnotlar

1. Akdeniz, E. (1997). “1995 Yılı Büyük Menderes Ovası ve Çevresi Yüzey Araştırmaları”, AST XIV, II, Ankara: Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, 233–254.
2. Bingöl, O, Kökdemir, G. ve Oral, M. (2010). Menderes Magnesiası Stadion Kazıları. *Anadolu/Anatolia* 34, 2008, 101-128.
3. Çekilmez, M. (2014). Tralleis Güney Nekropolü Terrakotta Figürinler. Doktora Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Ana Bilim Dalı. Aydın.
4. Dinç, M. (2013). Tralleis Heykeltıraşlık Eserleri 1996-2002 Kazılarında Ele Geçen Hellenistik ve Roma Dönemi Mermer Heykeltıraşlık Buluntuları. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Mersin.
5. Dinç, R (2012). "Yüz yıllık unutulmuşluktan sonra Tralleis Kazıları, Kuşadası Güvercin dergisi, Kuşadası Ticaret Odası Basımı. 36-40.
6. Dinç, R. (1998). Tralleis Kazısı (1996). KST XIX, II, Kültür Bakanlığı, Ankara: Milli Kütüphane Basımevi, 205-236
7. Dinç, R. ve Dede, E. (2003). “Tralleis 1999 Kazısı Sonuç Raporu”, Arkeoloji ve Sanat Dergisi, 114, 11–24.
8. Dinç, R. ve Özkan, H. (2000). “Tralleis Kazısı Çalışmaları 1997-1998”, Arkeoloji ve Sanat Dergisi, 95, 2-14.
9. Ferraro, D. D. B. (1970). *Teatri classici in Asia Minore: Città dalla Troade alla Pamfilia Roma: L'Erma di Bretschneider.*
10. Fiechter, E. R. (1914). *Die Baugeschichtliche Entwicklung Des Antiken Theaters.* München: C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung.
11. Günel, S. (2003). Aydın Bölgesi Yüzey Araştırmaları Işığında Çatalkaya, Dedekuyusu ve Bahçetepe Yerleşimleri. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* 20, 1, 53 – 70.
12. Humann, C. ve Doerpfeld, W. (1893). *Ausgrabungen in Tralles.* AM XVIII, 395-413.
13. Leake, W. M. (1824). *Journal of A Tour in Asia Minor, With Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of That Country.* London: Albemarle Press.
14. Lloyd, S. ve J. Mellaart. (1962). *Beycesultan I: The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels,* London: The British Institute of Archaeology at Ankara
15. Özver, A. (2021) Tralleis Batı Nekropolü ve Buluntuları (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın
16. Pococke, R. (1745). *A Description of the East and Some Other Countries.* Vol. II, London.
17. Sear, F (2006). *Roman Theatres: An Arcitectural Study.* Oxford: Oxford University Press
18. Texier, C., (1862) *Asie Mineure Description Geographique, Historique et Archeologique, Des Provinces et des Villes de la Chersonnese D'Asie,* Firmin Didot Fereres, Fils et C. Editeurs, Imprimeurs de L'Institut de France.
19. Vitruvius, *De Architectura*

Tralleis Kaynakçası

1852	Fellows, C., Travels and Researches in Asia Minor, More Particularly in the Province of Lycia, Albemarle Street, London.
1862	Texier, C., Asie Mineure Description Geographique, Historique et Archeologique, Des Provinces et des Villes de la Chersonnese D'Asie, Firmin Didot Fereres, Fils et C. Editeurs, Imprimeurs de L'Institut de France.
1877	Rayet, O-Thomas, A. Milet et le Golfe Latmique. Tralleis, Magnesia du Meandre, Priene, Milet, Didymes, Heraclee du Latmos, Fouilles et Explorations Archeologiques, J. Baudry, Libraire-Editeur, Paris.
1879	-A. Dumont, „Note sur des bijoux d'or trouves en Lydie“, Bulletin Correspondance Hellenique 3, s:129-30.
1885	Strerrett, J. R. S., Inscriptions of Tralleis, Papers of the American School of Classical Studies at Athens 1, 2, Damrell and Upham, Boston.
1893	Humann, C.,-Doerpfeld, W., Ausgrabungen in Tralles, AM XVIII, 395-413.
1894	Head, B. V. “C. Septimius, Proconsul of Asia, BC. 56-55”, The Classical Review 8, 420-421.
1896	Paton, W. R.-Myres, J. L., “Karian Sites and Inscriptions”. JHS 16, 188 – 271.
1899	Hansen, W., Phlegon of Tralles' - Book of Marvels, Exeter 1996. -W.R. Paton, “Antiochia Chrysaoris”, The Classical Review, Vol.13 No. 6, s:319-321.
1900	Paton, W. R., “Sites İn East Karia and South Lydia”, JHS 20, 61-96.
1901	Head, B. V., Catalogue of the Greek Coins of Lydia, BMC 22, London.
1904	Edhem Bey., “Fouilles de Tralles (1902-1903)”, BCH 28, 1, 54 – 92.
1911	Philippon, A., Reisen und Forschungen im westlichen Kleinasien, Gotha
1923	Oikonomos, G. P., Ek tou ergastēriou tōn Tralleōn, ArchEph 1923, 59-101
1927	Bury, J. B. - Cook, S. A. - Adcock, F. E. - Seltman C. T., The Cambridge Ancient History 6, The Macmillan Company Press, New York.
1928	-E.H.Sturtevant, “The Tawagalawas Text”, The American Journal of Semitic Languages and Literatures, Vol.44, No.4, s:217-231. –
1935	Broughton, T.R.S., “Some Non-Colonial Coloni of Augustus”, Transactions and Proceedings of The American Philological association, Vol. 66, s:18-24.
1936	Broughton, T.R.S., “On Two Passages of Cicero Referring to Local Taxes in Asia”, The American Journal of Philology, Vol. 57, No.2, s:173-176
1937	Broughton, T.R.S., “A Significant Break in the Cistophoric Coinage of Asia”, American Journal of Archeology, Vol.41, No.2, s:248-249.
1937	Ruge, W., “Tralleis”, Realencyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft 6, 2094 – 2128.

1937	Ruge, W., "Tralleis", Realencyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft 6, 2094 – 2128.
1943	Garstang, J., "Hittite Military Roads in Asia Minor: A Study in Imperial Strategy with a Map", AJA 47, 35-62.
1950	Magie, D. Roman Rule in Asia Minor: To the End of the Third Century After Christ, Princeton University Press, Princeton, New Jersey.
1954	Raubitscek, A.E., "Epigraphical Notes on Julius Caesar", The Journal of Roman Studies, Vol.44, s:65-75. –
1957	Lemerle, P. L'Emirat D'Aydin Byzance et Occident-Recherches sur "La Geste D'Umur Pacha", Biblioteque Byzantine, Paris
1959	Onat, S. "Aydın ilinin Dalama Bucağına Bağlı Şahnalı Köyü Civarında Bulunmuş Olan Kistoforlar", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt XVII, Sayı:1-2,s:139-144.
1964	Bieber, M., Alexander the Great in Greek and Roman Art, Argonaut Library of Antiquities Press, Chicago.
1964	Head, B. V., Catalogue of the Greek coins of Lydia, British Museum, Department of Coins and Medals, A. Forni, Bologna.
1967	Johnston, A.E.M., "The Earliest Preserved Greek Map:A New Ionian Coin Type", The Journal of Hellenic Studies, Vol.87, s:86-94.
1969	Canby, J.W., "Some Hittite figurines in the Aegean", Hesperia, Vol.38 No.2, s:141-149. –
1973	Hammond, N. G. L., A History of Greece to 322 BC., Clarendon Press, Oxford.
1971	Johnston, A.E.M., "Maps on Greek Coins of the 4th Century B. C." Imago Mundi, Vol. 25, s:75-76.
1977	Foss, C., "Archaeology and the "Twenty Cities" of Byzantine Asia", AJA 81, 4, 469-486
1977	S. Heinhold-Krahmer, Arzawa. Untersuchungen zu seiner Geschichte nach den hethitischen Quellen, Carl Winter Universitätsverlag, Heidelberg.
1978	Çapar, Ö., "Roma Tarihinde Magna Mater (Kybele) Tapınımı", Anatolia 29, 167-210.
1980	Christine Eslick, "Middle Chalcolitic Pottery from Southwestern Anatolia", American Journal of Archeology, vol.84, No.1 (Jan. 1980), s.5-14.
1982	Özgan, R., "Yunan ve Roma Devri Tralleis Heykeltraşlığı", Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
1982	Faroqi, S. "Camels,Wagons and the Ottoman State in the Sixteenth and Seventeenth centuries", International Journal of Middle East Studies, Vol.14, No.4, s:523-539.
1982	Hornblower, S., Mausolus, Oxford 1982

TRALLEİS ANTİK KENTİ

1986	Tül, Ş., Prehistoric Settlements on the Meander Plain” Appendix I, ed. E. Oustinofof- M. S. Joukowsky, Prehistoric Aphrodisias I-II.
1987	Çapar, Ö., “Phrygia ve Demir Devrinde Anadolu Kavimleri”, Anatolia 31, 43-73.
1988	French, D., Roman Roads and Milestones of Asia Minor, BAR International Series, 392, Monograph No. 9, England.
1989	Poljakov, F.B., Die Inschriften von Tralleis und Nysa, Bonn.
1989	-W.P.A. Thomae, “Emery, Chrome-Ore and Other minerals in the Villayet of Aidin, Asia Minor”, Transaction of the American Institute of Mining Engineers, Vol. XXVIII, s:209-225.
1989	Contenau, G., La civilisation des Hittites et des Mitanniens, Paris/1934 -Çetin Anlağan-Önder Bilgi, Protohistorik Çağ Silahları, Sadberk Hanım Müzesi yayınları, İstanbul.
1990	Özgan, R., “İ.S. 1. Yüzyıl Tralleis Yontuculuğu”, X. TTK, Kongreye Sunulan Bildiriler, I, Ankara, 247-284.
1991	Green, P., Alexander of Macedon, 356–323 B.C., A Historical Biography, University of California Press, California.
1992	Malay, H., Hellenistik Devirde Pergamon ve Aristonikos Ayaklanması, İzmir 1992
1993	Bowersock, G. W., –Raaflaub, K. A., –Toher, M., Between Republic and Empire: Interpretations of Augustus and His Principate, University of California Press, Berkeley.
1994	Bengisu, L. “Torrhebia Limne”, Arkeoloji Dergisi II, s:33-43.
1994	Afif Erzen, İlkçağ Tarihinde Trakya, İstanbul.
1995	Özgan, R., Die griechischen und römischen Skulpturen aus Tralleis, Forschungsstelle Asia Minor im Seminar für Alte Geschichte der Westfälischen Wilhelms-Universität Münster, AMS 15, Dr. Rudolf Habelt, Bonn.
1996	Ölmez, F., “Tralleis’den Üç Yeni Yazıt”, Arkeoloji Dergisi IV, 189-191.
1996	Atik, N., “Tralleis”, Arkeoloji ve Sanat 75, 3-14.
1996	Bowman, A. K. – Champlin, E. – Lintott, A. W. The Augustan Empire, 43 B.C. – A.D. 69, The Cambridge Ancient History 10, Cambridge University Press, Cambridge.
1996	Yener, E.ve Özkan, M.K., “Aydın Merkez Alihanoglu İsmail Türbesi Yanındaki Roma Mezarı Kurtarma Kazısı 1996”, VIII. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara 1997 s:219-233. –
1997	Özkan, M.K., “Aydın-Tabakhane Hamamı Kurtarma Kazısı”, VIII. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara 1997 s:279-301
1997	Özkan, M.K., “Aydın-Hukukçular Sitesi Osmanlı Devri Kurtarma Kazısı”, VII Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara

TRALLEİS ANTİK KENTİ

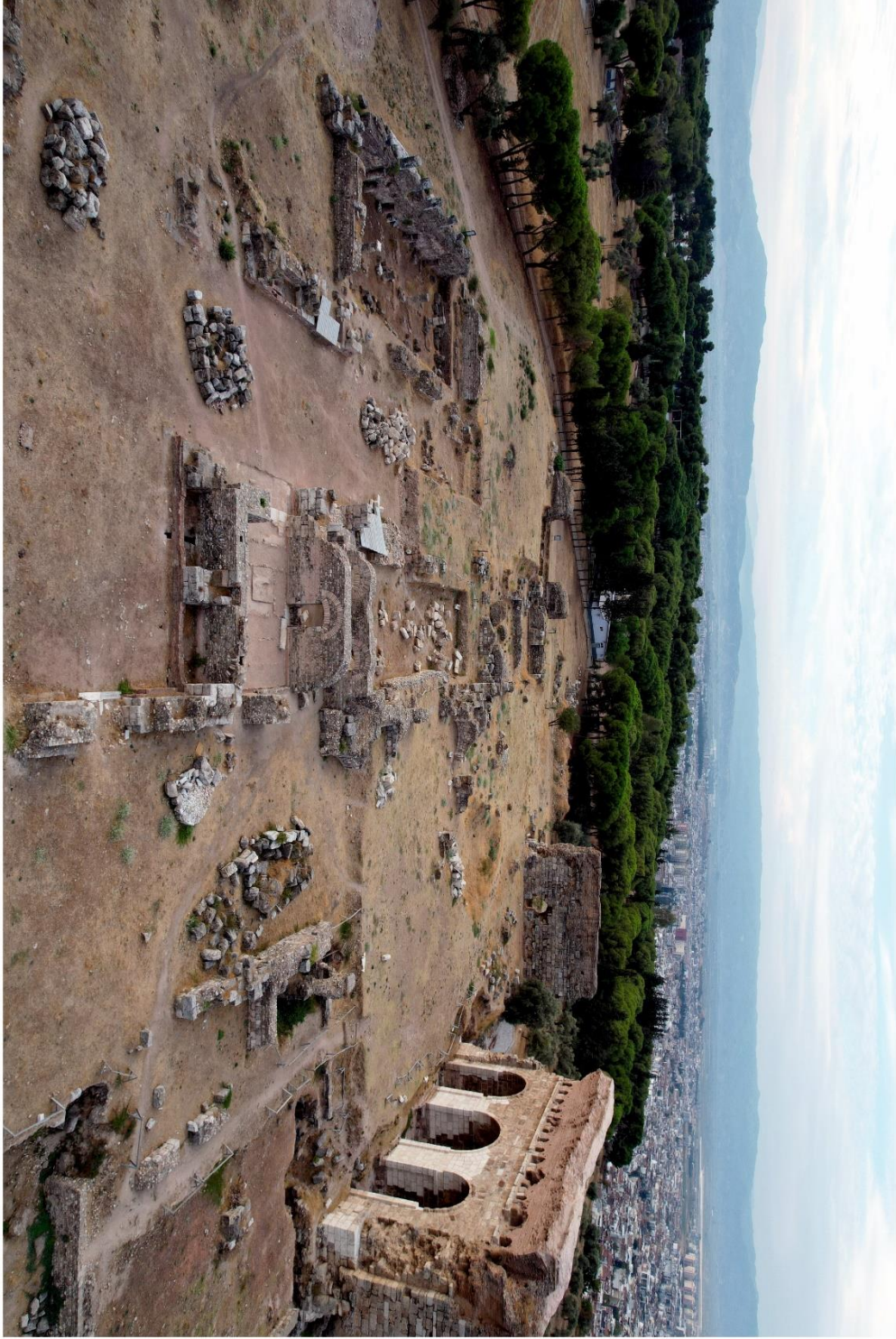
1997	Ölmez, F., “A New Inscription From Tralleis”, Arkeoloji Dergisi V, 177.
1997	Rayet, O – Thomas, Bir Karia Kenti Tralleis, Çev. O. Saçıkara, Aydın.
1997	McWicall, A.W., Hellenistic Fortifications from Aegean to the Euphrates, Oxford.
1998	Howgego, C., Sikkelerin Işığında Eskiçağ Tarihi, Çev: O. Tekin, Homer Kitabevi, İstanbul.
2000	Recep Meriç, “Pre Bronze Age Settlements of West-Central Anatolia”, Anatolica, Vol.19 (2000), s:143-147.
2000	Akdeniz, E., Prehistorik ve Protohistorik Çağlarda Aşağı Büyük Menderes Havzası’ndaki Yol Şebekesi Hakkında Bazı Gözlemler, Aydın Kültür Sanat Bülteni, Ekim-Kasım
2000	Dinç, R. – Özkan, H. –Takaoğlu, T., “Tralleis Kazı çalışmaları 1997-1998”, Arkeoloji ve Sanat, Sayı 95.
2001	Civelek, A. “Tralleis Nekropolis Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
2001	Akdeniz, E., “Aşağı Büyük Menderes Havzası’nda Jeoarkeolojik Değişimler”, Aydın Kültür Sanat Bülteni, Nisan-Mayıs 2001.
2001	Akdeniz, E. “Neolitik Çağda Aydın ve Çevresi”, Aydın Kültür Sanat Bülteni, Haziran-Temmuz 2001
2001	Peschlow, A., Bindokat-mit einem Beitrag von Susanne Herbrordt, “Eine Hethitische Grossprinzeninschrift aus dem Latmos”, Archæologischer Anzeiger, Heft 3 (2001), s:363-378.
2001	Magie, D., Anadolu’da Romalılar I, Attalos’un Vasiyeti, Çev. N. Başgelen-Ö. Çapar, Arkeoloji ve Sanat, İstanbul.
2002	Akdeniz, E., Neolitik ve Kalkolitik Çağlarda Büyük Menderes Havzası’ndaki Kültürel Yapılanma ve Orta Kalkolitik Çağ Problemi", OLBA ,VI , s:59-76.
2002	Akdeniz, E., Büyük Menderes Havzası’nda Prehistorik Yerleşim Dokusu , Belleten, Sayı:245.
2003	Aruz, J.,-Wallenfels, R., Art of the First Cities, The Third Millennium B.C. from the Mediterranean to the Indus, The Metropolitan Museum of Art, New York.
2003	Dinç, R.ve Dede, E. “Tralleis 1999 Kazısı Sonuç Raporu”, Arkeoloji ve Sanat, Sayı:114.
2003	Barrell, B. Neokoroi:Greek Cities and Roman Emperors, Leiden
2003	Günel, S., “Aydın Bölgesi Yüzey Araştırmaları Işığında Çatalkaya, Dedekuyusu ve Bahçetepe Höyükleri”, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı 2003, s:53-70.
2004	Burrel, B., Neokoroi: Greek Cities and Roman Emperors, Brill N. V., Leiden.
2004	Dinç, R - Meyer, G. “Melanges de cultures et de populations a Tralles d’apres deux nouvelles inscriptions”, Mediterraneo Antico, Anno VII Fascicolo I, s:287-

TRALLEİS ANTİK KENTİ

2004	Günel, S., "Aydın Bölgesi Yüzey Araştırmaları: Erken Dönem Yerleşmeleri ve Buluntuları Işığında Kültürel Gelişimi", Anadolu, 95-114
2004	Günel, S., "Batı Anadolu Bölgesi Tarihöncesi Dönemlerine Yeni Katkılar", Belleten CLXVII.
2004	Günel, S., "Yüzey Araştırmaları Işığında Aydın Yöresi Kültürel Gelişiminde Erken Dönemler", Türk Arkeoloji ve Etnografya Dergisi, Sayı.4, s:1-12
2004	Rayor, D. J., The Homeric Hymns, University of California Press, Los Angeles, California
2005	Ertuğrul, F. "Tralleis'de Bulunan Bir Kremasyon Kabı", Arkeoloji ve Sanat Sayı:120.
2005	Üreten, H. "Roma Dönemine Kadar Tralleis Tarihi ve Attaloslar ile İlişkileri", Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi XXIV, 38, 195 – 212.
2006	Manfred O. Korfmann, "Geç Tunç Çağı'nda Troia", Uluburun Gemisi-3000 yıl Önce Dünya Ticareti, Ed. Ünsal Yalçın-Cemal Pulak-Rainer Slotta, Bochum, s:251-266
2006	Fidan, M.E., "Waffen aus Metall von Ihren Anfängen bis zum Ende der Frühen Bronzezeit aus dem Inneren Westanatolien", Colloquium Anatolicum V (2006), s:91-106.
2006	Ünsal Yalçın, "Hititlerde Demir", Uluburun Gemisi-3000 yıl Önce Dünya Ticareti Ed. Ünsal Yalçın-Cemal Pulak-Rainer Slotta, Bochum, s:495-504.
2008	Ertuğrul, F., "Some New Inscriptions From Tralleis and Aphrodisias", EA 41, 87-90.
2011	Thonemann, P., The Meander Valley, A Historical Geography from Antiquity to Byzantium, Cambridge University Press, New York.
2017	Çekilmez, M., Tralleis Güney Nekropolü Terrakotta Figürinleri, Aydın Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Aydın.
2021	Öztürk, N. Tralleis 1 Kemik Buluntular, Bilgin Kültür Sanat, Ankara.
Yayın Aşamasında	Çekilmez, M., Arınç Özyılmaz M., Taşpınar Yamantürk, P., "Tralleis Çalışmaları 1: Geçmişten Günümüze Tralleis Antik Kenti ve Çevresi Araştırmaları", Ege Yayınları, İstanbul.

TRALLEİS ANTİK KENTİ

TRALLEİS ANTİK KENTİ

TRALLEİS ANTİK KENTİ

TRALLEİS ANTİK KENTİ

TRALLEİS ANTİK KENTİ

TRALLEİS ANTİK KENTİ

